

JUBILEUM ČASOPISU

V poslední době snad neuplyne měsíc, kdy bychom si nepřipomínali různá jubilea a výročí. Jedno výročí je však významné zvláště pro nás. Je to třicet let od vydání prvního čísla časopisu Památky středních Čech. Třicetileté výročí tu není pouhým abstraktním symbolem plynutí času, ani pouhou vzpomínkou na uplynulou událost, nýbrž časovým úsekem, který se před námi představuje jako ucelené dílo, vytvářené plynule po celé tři desetiletí v podobě souvislé řady ročníků, jednotlivých čísel i příloh časopisu. Pohled na celou tuto řadu může být důvodem k radosti z výsledků vynaloženého úsilí a práce, a pokud si můžeme jednou dovolit být i neskromní, tak i k určité hrdosti a uspokojení nad bezpochyby úctyhodným dílem.

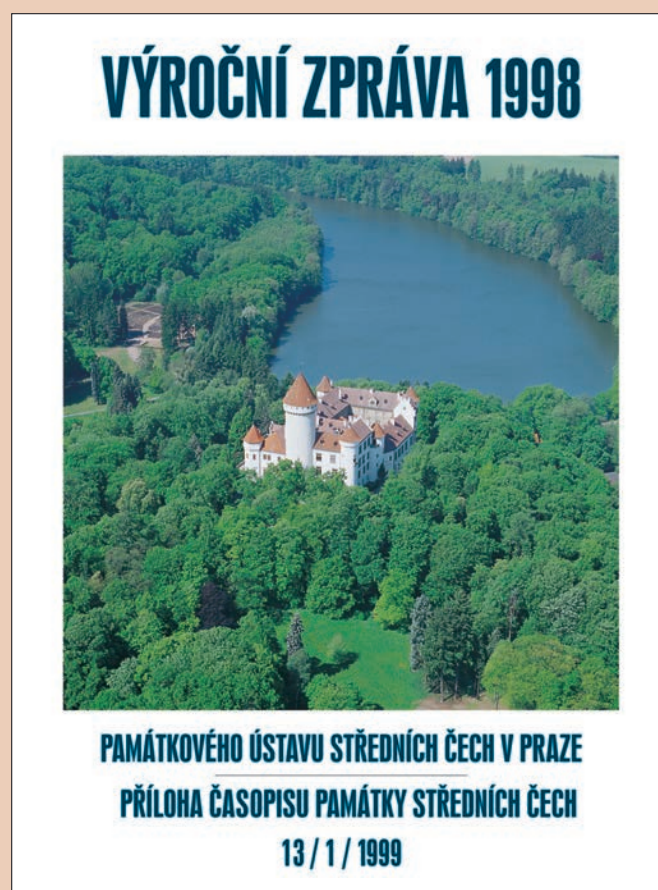
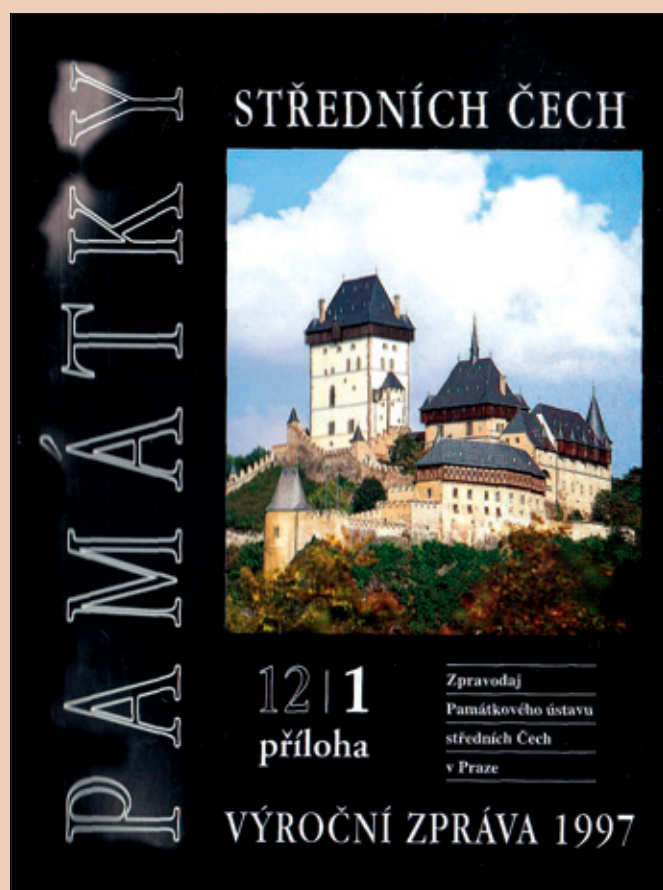
Pohlédneme-li na časopis samotný, i na něm můžeme vysledovat vývoj po stránce obsahové i formální. Vznik i následný vývoj obsahu časopisu i jeho grafické podoby již nastínil dr. Pavel Kroupa při příležitosti 20. výročí periodika v roce 2006.¹⁾ Dr. Vladislav Razím pak podobně připomenul 25. výročí časopisu v roce 2011.²⁾ Od té doby uplynulo dalších pět let, za tu dobu se už forma časopisu podstatně nezměnila, již tak vysoká náročnost na jeho obsah se však ještě zvýšila, a to v souvislosti se zařazením časopisu mezi recenzovaná periodika.³⁾

Za celým tímto dílem a třicetiletým úsilím však musíme vidět především konkrétní osoby, které časopis vytvářely a které na jeho obsahu i podobě měly rozhodující podíl. V prvních letech byl časopis vytvářen poměrně širokým týmem pracovníků, během několika dalších let se redakční přípravě stále více věnovala paní PhDr. Marie Morávková, pod jejímž vedením bylo vydáno prvních šest čísel časopisu. Jmenovaná ještě stála u změny

periodika na sešitovou formu, vycházející několikrát v roce počínaje sedmým ročníkem, který byl pro časopis v mnoha ohledech přelomový. V té době, po odchodu paní Morávkové, se vedení časopisu ujal ing. Jan Sommer a vedl časopis po krátkou, ale pro další směřování časopisu významnou dobu. Rozhodující vliv na další rozvoj časopisu měl PhDr. Razím, který se stal v roce 1992 vedoucím redaktorem. Dr. Razím byl pak po celá další léta hlavním garantem odborné úrovně časopisu. Realizaci časopisu v požadované kvalitě si však nelze představit bez PhDr. O. Klapetkové, která vykonávala funkci výkonné redaktorky stejně jako Dr. Razím od třetího čísla sedmého ročníku – tedy rovněž již od roku 1992. Neuvěřitelných 24 let není sice kulatým výročím, to bude v příštím roce, i tak to je dostatečně dlouhá, ba úctyhodná doba, po kterou byla a je až dosud tato dvojice bez přestávky zárukou všestranné kvality časopisu i další publikační činnosti pracoviště.

Je samozřejmé, že tvář časopisu, jeho náplň i úroveň spolu vytváří bezpočet autorů, ať už se jedná o pracovníky Národního památkového ústavu či externisty. Nelze pominout ani práci redakčních rad, z nichž zejména naposledy jmenovaná má zvláštní závažnost, a to vzhledem ke statutu časopisu jako recenzovaného periodika. Tento statut klade i zvláštní nároky na recenzenty. Je mojí milou povinností zde upřímně poděkovat všem tvůrcům časopisu, především redaktorům a autorům, ale také členům redakčních rad i oponentům.

Časopis je výpovědí nejen o třicetileté redakční práci, nýbrž odráží i tři desetiletí existence odborného pracoviště ve Středocheském kraji. O životaschopnosti časopisu zároveň svědčí sku-

tečnost, že přetrval, a to včetně názvu, přes několikerou reorganizaci i změny názvů organizace. Tak byl časopis periodikem Střediska státní památkové péče a ochrany přírody Středočeského kraje, posléze Památkového ústavu středních Čech v Praze a nakonec Národního památkového ústavu – územního odborného pracoviště středních Čech v Praze. Tyto organizační změny se ani na obsahu časopisu nijak významným způsobem neprojevovaly. Významnější jsou proměny v kvalitě i v obsahu práce pracoviště a do jisté míry i celého oboru. Některé změny jsou výrazné, některé sotva postřehnutelné. I z letmého pohledu do časopisu je patrné, jak roste poznání památek i pozornost k tomuto poznávání směřující, klade se větší důraz na průzkumy a dokumentaci památek. Navíc na výsledky průzkumů a dokumentaci památek je zaměřeno další periodikum s tímto názvem – Průzkumy památek. Ostatní činnost pracoviště se odráží od prvních čísel spíše jen výběrově. První ucelená zpráva o činnosti se objevila v čísle 9/1 – str. 58, jednalo se o zprávu za rok 1994.⁴⁾ Takto vycházela zpráva o činnosti vždy v prvním čísle roku následujícího. Ukázalo se, že rozsah jednoho článku nestačí, a tak v roce 1998 jako příloha časopisu vychází zpráva o činnosti samostatně jako výroční zpráva.⁵⁾ Ta pak vycházela každoročně, postupně se ustaloval její obsah i forma. Získávala svoje specifika, osvědčilo se např. použití komentovaných fotografií. Výroční zpráva se tak stala postupně jedinou a nezastupitelnou komplexní výpovědí nejen o činnosti pracoviště, nýbrž i o péči o památky ve Středočeském kraji vůbec. V roce 2003, kdy vznikl Národní památkový ústav, se výroční zpráva začala vydávat jednotně pro celý Národní památkový ústav. V té nebylo dost prostoru představit památkovou péči v kraji dostatečně komplexně, názorně a podrobně. Hledal se kompromis a ten se našel v podobě Ročenky, kterou od té doby vydává územní pracoviště každoročně jako přílohu každého ročníku časopisu Památky středních Čech.

Časopis i přílohami odráží nejen činnost pracoviště, nýbrž je i důležitým pramenem pro studium dějin památkové péče za uplynulých 30 let. Přispívá tak k tomu, že pro příští generace je tento časový úsek dějin památkové péče mnohem lépe dokumentován než léta a desetiletí předchozí. Odráží mnohé proměny včetně proměn v oblasti teoretické i praktické. Tříbí se pohledy nejen na památky samotné, nýbrž i na procesy obnovy a zacházení s památkami. Lze sledovat rostoucí pozornost k otázkám hodnot památek i autenticity. S odstupem a určitým nadhledem je možno dovodit, že se přes určité výkyvy a výhrady zvyšuje náročnost na odbornost procesů v péči o památky na všech úrovních. S tím souvisí i zvyšující se náročnost i vůči vlastníkům – což ovšem v konečném dopadu nemusí mít vždy pozitivní ohlas, i když je patrný i určitý posun ve vědomí veřejnosti. Výsledná úroveň péče je pak výsledkem mnoha dalších

PAMÁTKY STŘEDNÍCH ČECH

ČASOPIS NÁRODNÍHO PAMÁTKOVÉHO ÚSTAVU
ÚZEMNÍHO ODBORNÉHO PRACOVIŠTĚ STŘEDNÍCH ČECH V PRAZE
1 / 2014

faktorů, v neposlední řadě pak legislativního i ekonomického rámce.

V předchozích řádcích se náš pohled obracel na uplynulá tři desetiletí let časopisu, která jsou nyní již minulostí. Každému jubilantu však obvykle vyslovujeme přání, která směřují do let budoucích. A tak se to patří i v případě časopisu Památky středních Čech. Přejme tedy časopisu neutuchající pozornost ze strany odhodlaných, obětavých a vysoce kvalifikovaných tvůrců, redaktorů i autorů a také mnoho spokojených čtenářů. Tvůrcům pak přeji dostatek síly, elánu a i v budoucnu podpory vedení územního pracoviště i Národního památkového ústavu.

Ing. arch. Vojtěch Láška
ředitel Národního památkového ústavu,
územního odborného pracoviště středních Čech v Praze

POZNÁMKY

1. P. Kroupa, Dvacet let existence časopisu Památky středních Čech, Památky středních Čech, roč. 20, č. 2, 2006, s. 70.
2. V. Razím, 25 let časopisu Památky středních Čech, Památky středních Čech, roč. 25, č. 1, 2011, s. 1–2.
3. Časopis Památky středních Čech splnil v roce 2013 všechny podmínky a od roku 2014 byl zařazen na Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik vydaných v ČR.
4. Zpráva o činnosti Památkového ústavu středních Čech v Praze, Památky středních Čech, roč. 9, č. 1, 1995, s. 58–67.
5. Výroční zpráva 1997, Památky středních Čech – příloha, roč. 12, 1998, s. 1–76.